

PROCESUL PENAL. APLICAREA LEGII

PROCESUALE PENALE ÎN TIMP ȘI SPAȚIU

I. APLICAREA ÎN TIMP A LEGII PROCESUALE PENALE

⇒ regula:

- *tempus regit actum* – principiul **activității** – legea procesuală penală se aplică în procesul penal actelor efectuate și măsurilor dispuse, de la intrarea ei în vigoare și până în momentul ieșirii din vigoare, cu excepția situațiilor prevăzute în dispozițiile tranzitorii [art. 13 alin. (1) CPP];
- legea nouă se aplică de la data intrării ei în vigoare tuturor cauzelor aflate pe rolul organelor judiciare, cu excepțiile prevăzute de lege [art. 3 din Legea nr. 255/2013].

↪ NB

Legea procesual penală intră în vigoare, **de regulă**, la 3 zile de la publicarea acesteia în Monitorul Oficial al României [art. 78 teza I din Constituția României].

– termenul de 3 zile se calculează pe zile calendaristice, curge de la data publicării și expiră la ora 24,00 a celei de-a treia zi.

– cu titlu de **excepție**, legea nu intră în vigoare în termen de 3 zile de la publicare în Monitorul Oficial al României, ci o dată ulterioară, prevăzută în textul acesteia [art. 78 teza a II-a din Constituția României]

– această situație apare în ipoteza în care importanța legii și consistența acesteia necesită o perioadă de timp pentru cunoaștere, însușire și pregătirea cadrului organizatoric [*spre exemplu*, Legea nr. 255/2013 privind punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale (M. Of. nr. 515 din 14 august 2013)].

↪ NB

În procesul penal, cât privește aplicarea legii procesuale penale în timp, nu își găsesc aplicarea regulile din dreptul material privind aplicarea legii penale mai favorabile.

Legea procesuală este de imediată aplicare – nici **nu retroactivează**, nici **nu ultraactivează**.

- ⇒ la aprecierea validității oricărui act procesual, condițiile de valabilitate se raportează la legea în vigoare la momentul îndeplinirii lor, iar nulitatea oricărui act sau oricărei lucrări efectuate înainte de intrarea în vigoare a legii noi poate fi invocată numai în condițiile legii noi;

↪ NB

Actele de procedură îndeplinite **înainte de intrarea în vigoare** a Codului de procedură penală, cu respectarea dispozițiilor legale în vigoare la data îndeplinirii lor, **rămân valabile**, cu excepțiile prevăzute de Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Codului de procedură penală [art. 4 alin. (1) din Legea nr. 255/2013].

- ☞ **excepțiile** sunt prevăzute de Legea de punere în aplicare a codului de procedură penală (Legea nr. 255/2013) – **situațiile tranzitorii** – când o cauză penală este deja în curs de judecată sau, cel puțin în faza de urmărire penală, la intrarea în vigoare a noii legi:
- regulile de **competență** din legea anterioară rămân aplicabile în procesele penale în curs, până la pronunțarea unei hotărâri definitive;
 - cauzele aflate **în cursul urmăririi penale** la data intrării în vigoare a legii noi rămân în competența organelor de urmărire penală legal sesizate [art. 5 alin. (1) din Lege];
 - cauzele aflate **în curs de judecată** în primă instanță în care s-a început cercetarea judecătorească anterior intrării în vigoare a legii noi rămân în competența aceleiași instanțe [art. 7 din Lege];
 - **recursurile în curs de judecată** la data intrării în vigoare a legii noi, declarate împotriva hotărârilor care au fost supuse apelului potrivit legii vechi, rămân în competența aceleiași instanțe [art. 12 alin. (1) din Lege];
 - **plângerile împotriva soluțiilor procurorului de netrimitere în judecată**, aflate pe rolul instanțelor la data intrării în vigoare a legii noi, continuă să se judece de către instanțele competente potrivit legii vechi [art. 15 alin. (1) din Lege].
 - **termenele** care au început să curgă sub legea veche au durata prevăzută de acea lege, chiar dacă expiră sub legea nouă.

leșirea din vigoare a legii procesual penale

- ☞ legea procesual penală iese din vigoare:
- **la data stabilită**, dacă durata de aplicare a legii este stabilită (limitată) [*spre exemplu, legile temporare care ajută la termenul scadent, în cazul situațiilor de forță majoră sau de război*];
 - când legea este **abrogată** sau „**cade în desuetudine**”:
 - **abrogare** → desființarea sau scoaterea din vigoare, prin lege, a unei legi procesual penale anterioare sau a unei dispoziții de procedură penală dintr-o lege anterioară;
 - abrogarea poate fi:
 - totală sau parțială
 - expresă sau tacită

Abrogarea tacită a unei legi presupune intrarea în vigoare a unei legi noi care înlocuiește dispozițiile legii vechi.

- **desuetudine** → este o modalitate de ieșire din vigoare a unei legi prin neaplicarea ei o perioadă îndelungată de timp.

II. APLICAREA ÎN SPAȚIU A LEGII PROCESUALE PENALE

⇒ regula:

- *locus regit actum* – principiul **teritorialității** – legea procesuală penală română se aplică actelor efectuate și măsurilor dispuse **pe teritoriul României**, cu excepțiile prevăzute de lege [art. 13 alin. (2) CPP].

Nu se aplică în materie principiile personalității, universalității sau realității legii penale prevăzute de Codul penal. Dacă în dreptul penal contează unde se săvârșește o infracțiune, pentru dreptul procesual penal accentul se pune pe locul unde se desfășoară procedura judiciară.

⇒ **teritoriu** – întinderea de pământ, marea teritorială și apele cu solul, subsolul și spațiul aerian, cuprinse între frontierele de stat [art. 8 alin. (2) CP];

⇒ **infracțiune săvârșită pe teritoriul României:**

- orice infracțiune comisă pe teritoriul României sau pe o navă sub pavilion românesc ori pe o aeronavă înmatriculată în România [art. 8 alin. (3) CP];
- formă asimilată – atunci când pe teritoriul României ori pe o navă sub pavilion românesc sau pe o aeronavă înmatriculată în România s-a efectuat un act de executare, de instigare sau de complicitate ori s-a produs, chiar în parte, rezultatul infracțiunii [art. 8 alin. (4) CP].

⇒ **particularități** în aplicarea legii procesuale penale în spațiu apar în următoarele situații:

- o infracțiune a fost săvârșită în străinătate *sau*
- o infracțiune a fost săvârșită parțial în străinătate *și*
- infracțiunea prezintă interes pentru organele judiciare din România.

⇒ **excepții:**

- sunt generate de nevoia crescândă de colaborare la nivel internațional pentru a lupta împotriva criminalității pe plan mondial;
- presupun *fie*
 - cooperarea între organe judiciare ale unor diferite state, cu respectarea suveranității fiecăruia, într-un scop comun, *fie*
 - transferarea de competențe unui organism sau unei organizații supranaționale.
- **imunitatea de jurisdicție** – legea penală nu se aplică infracțiunilor săvârșite de către reprezentanții diplomatici ai statelor străine sau de către alte persoane care, în conformitate cu tratatele internaționale, nu sunt supuse jurisdicției penale a statului român;
- **recunoașterea și executarea hotărârilor penale și a actelor procedurale efectuate în străinătate**, cu respectarea legii procesuale penale a statului respectiv – dacă produc efecte pe teritoriul României;

- **extrădarea;**
- **mandatul european de arestare;**
- **comisia rogatorie internațională:**
 - efectuarea în străinătate a unui act procedural cu aplicarea legii procesuale penale a statului respectiv *sau*
 - efectuarea în străinătate a unui act procedural cu aplicarea legii procesuale penale române *sau*
 - efectuarea în România a unui act procedural cu aplicarea legii procesuale penale străine,
 - pe baza împuternicirii pe care o autoritate judiciară din statul solicitant o dă autorității echivalente din statul solicitat.